

Sygn. akt IV CO 182/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 października 2021 r.,
na skutek przedstawienia akt sprawy Sądu Okręgowego w E.
z postanowieniem z dnia 22 lipca 2021 r.
w przedmiocie przekazania innemu sądowi równorzędnemu
sprawy sygn. akt I C [...]
sprawy z powództwa K. S.
przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości [...] w E.
o ustalenie nieistnienia lub uchylenie uchwały

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w E. postanowieniem z 22 lipca 2021 r. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, powołując się na dobro wymiaru sprawiedliwości. Sąd ten odwołał się do okoliczności powołanych w uzasadnieniu wniosku powoda, zawartym w pozwie, potwierdzonych oświadczeniem sędziego M. D., złożonym w innej sprawie cywilnej. Ponadto wskazał, że sędzia M. D. orzeka obecnie na delegacji w Sądzie Okręgowym w E..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Pojęcie "dobro wymiaru sprawiedliwości" nie zostało ustawowo zdefiniowane, toteż jego rozumienie jest kształtowane wypowiedziami nauki prawa i orzecznictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20). W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano, że analizowany termin odwołuje się do sfery aksjologii i powinien być rozumiany z uwzględnieniem celu, dla którego istnieje wymiar sprawiedliwości, uniwersalnego charakteru tej instytucji oraz rodzaju wartości, jaką jest dobro wymiaru sprawiedliwości. Wartość wskazana w art. 44¹ § 1 k.p.c. nie ma bowiem charakteru autotelicznego, tzn. nie jest wartością samą w sobie - wartością dla siebie samej. Przeciwnie, jest to wartość instrumentalna, która służy realizacji innych, samoistnych wartości, w szczególności sprawiedliwości. Właściwą formą wystąpienia przez sąd właściwy do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ k.p.c. jest postanowienie tego sądu (zob. podobnie na tle aktualnego brzmienia art. 45 § 2 k.p.c. - postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2020 r., V CO 228/20). Przedstawienie zatem okoliczności, które świadczyłyby o wystąpieniu stanu rzeczy wypełniającego hipotezę normy wynikającej z tego przepisu, należy do sądu występującego i może to nastąpić wyłącznie w uzasadnieniu takiego postanowienia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 maja 2018 r., III CO 56/18; z 1 czerwca 2015 r., III CO 37/15 i z 13 listopada 2007 r., III CO 17/07). Sąd Okręgowy w E. swoje wystąpienie uzasadnił lakonicznie, jednym zdaniem, stanowiącym dopełnienie treści sentencji samego postanowienia. Powołał się na treść wniosku powoda, zawartego w samym pozwie oraz odwołał się między innymi do oświadczenia złożonego w innej sprawie cywilnej przez sędziego m. D., ale bez podania jego treści. Natomiast rekonstrukcja okoliczności oraz poszukiwanie argumentów uzasadniających przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu nie należą do Sądu Najwyższego. Zatem już ze względu na lakoniczne uzasadnienie, wniosek nie może być uwzględniony.

Obocznie wskazać należy, że delegowanie sędziego M. D. do orzekania w Sądzie Okręgowym w E., w sytuacji gdy nie jest ona referentem w sprawie, może być jedynie oceniane jako wyłącznie hipotetyczne zagrożenie dla postrzegania Sądu jako organu bezstronnego, co nie uzasadnia przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, gdyż ww. przepis mógłby znaleźć zastosowanie tylko wtedy, gdyby ewentualne wątpliwości miały charakter obiektywny oraz uzasadniony w społecznym odbiorze, opartym na rzetelnym oglądzie opinii publicznej co do uwarunkowań prowadzenia sprawy. Przede wszystkim jeżeli zachodzą okoliczności wzbudzające wątpliwości co do bezstronności sędziego to wówczas zastosowanie w pierwszej kolejności powinna znaleźć instytucja wyłączenia sędziego (art. 48-49 k.p.c.). Podstawą zastosowania art. 44¹ k.p.c. nie jest sytuacja spodziewanego zaistnienia przyczyny wyłączenia sędziego, nawet gdyby zaszła w stosunku do wszystkich sędziów wydziału (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2017 r., IV KO 28/17)

Instytucja z art. 44¹ § 1 k.p.c. nie powinna być nadużywana, ponieważ może to prowadzić do skutków wręcz odwrotnych od zamierzonych, osłabiając zaufanie nie tylko do tego sądu, lecz również do całego wymiaru sprawiedliwości (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20 i 17 czerwca 2021 r. IV CO 94/21).

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

ke